

Idäntalouksien katsauksia

Review of Economies in Transition

1997 • No. 5

25.4.1997

Julkaistu uudelleen 2002

Merja Tekoniemi

Katsaus lähialueisiin 1996

Suomen Pankki

Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT

ISSN 1235-7405
Uudelleenjulkaistu pdf-muodossa 2002

Suomen Pankki
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos (BOFIT)

PL 160
00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268
Faksi: (09) 183 2294
bofit@bof.fi
www.bof.fi/bofit

Tässä julkaisussa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajan omia eivätkä välttämättä edusta Suomen Pankin kantaa.

Merja Tekoniemi

Katsaus lähialueisiin 1996

Tiivistelmä

Katsauksessa käsitellään Luoteis-Venäjän talousalueeseen kuuluvien Pietarin kaupungin ja Leningradin läänin sekä Pohjois-Venäjän talousalueeseen kuuluvan Karjalan tasavallan talouskehitystä vuoden 1996 aikana. Ko. alueilla BKT ja teollisuustuotanto ovat laskeneet selvästi nopeammin kuin koko Venäjällä. Pietarin kaupungin teollisuustuotannon lasku on ollut erityisen nopeaa koneenrakennusteollisuuden voimakkaan supistumisen vuoksi. Koneenrakennusteollisuuden tuotannon laskun vastapainona on Pietarissa ollut palvelusektorin nopea kasvu, mikä on vähentänyt alueen työttömyyttä. Pietarin ja Leningradin alueen myönteisen kehittymisen kannalta alueen infrastruktuurin ja liikenneyhteyksien kehittäminen on tärkeää, sillä alueen merkitys Venäjän transitokaupan keskuksena kasvaa. Alueella pyritään myös helpottamaan ulkomaisten investoijien kohtelua. Karjalassa teollisuustuotannon lasku on johtunut pitkälti metsä- ja puunjalostusteollisuuden vaikeuksista. Sekä Karjalassa että Pietarissa ja Leningradin alueella korostuivat vuonna 1996 Venäjällä yleiset ongelmat – verotulojen supistuminen ja palkkarästien kasvu. Karjalassa palkka-, eläke- ja sosiaaliturvamaksurästit aiheuttivat lakkoja ja mielenosoituksia. Lähialueyhteistyöhön käytetyt varat ovat supistuneet, mutta EU:n ja Venäjän välisten yhteistyöohjelmien myötä on mahdollista lisätä myös Suomen lähialueyhteistyötä.

Avainsanat: Pietari – talouskehitys, liikenne, lähialueyhteistyö ; Leningradin lääni – talouskehitys, lähialueyhteistyö; Karjala – talouskehitys, lähialueyhteistyö

1 Johdanto

Katsauksessa käsitellään Luoteis-Venäjän talousalueeseen kuuluvien Pietarin kaupungin ja Leningradin läänin sekä Pohjois-Venäjän talousalueeseen kuuluvan Karjalan tasavallan talouskehitystä vuoden 1996 aikana. Pääpaino on Pietarin talouskehityksessä. Katsauksen pohjana on käytetty Venäjän tilastokomitean tietoja, ellei toisin ole mainittu. Näihin maan virallisiin tilastoihin liittyvät epävarmuudet on syytä pitää mielessä, vaikkei niihin katsauksessa erikseen puututa. Ajantasaisen tilastomateriaalin hitaan saatavuuden vuoksi katsauksessa on jouduttu käyttämään eri pituisia ajanjaksoja talouskehitystä tarkasteltaessa.

Pietarin kaupunki ja sitä ympäröivä Leningradin lääni on yhtenäinen talousalue, jonka keskuksena on Pietarin kaupunki. Tässä katsauksessa alueita on pääosin käsitelty erillisinä niiden erilaisen taloudellisen aktiviteetin ja kehityssuuntien valaisemiseksi. Alueella asuu noin 6.5 miljoonaa ihmistä eli runsaat 4 % Venäjän väestöstä. Sijaintinsa puolesta Pietarin–Leningradin alue on luonteva kulkureitti Pohjois-Eurooppaan, vaikka onkin jäänyt Moskovan varjoon. Pietarin asema Venäjän transitokeskuksena näkyy jo nyt selkeästi Pietarin ulkomaankauppaluissa ja jatkossa aseman uskotaan

vahvistuvan. Vuonna 1996 Pietarin kautta kulki noin 30 % Venäjän tuonnista ja 20 % viennistä¹.

Karjalan tasavalta on Pohjois-Venäjän talousalueen väkiluvultaan pienin alue (789 000 asukasta v. 1995). Koko pohjoisen talousalueen perusta on lähinnä luonnonvarojen hyödyntäminen. Karjalassa painopiste on metsäteollisuudessa ja metalliteollisuudessa, joiden kehittymisen esteenä ovat olleet mm. energia- ja liikennekustannuksien nouseminen ja luonnonsuojelulliset syyt. Sekä Karjalan tasavalta että Pietarin-Leningradin alue ovat EU:n ja Venäjän kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen ja Suomen EU-jäsenyyden myötä uudessa asemassa erilaisten hankkeiden rahoituksen suhteen. Tästä hyötty parhaassa tapauksessa myös Suomen ja EU:n lähialueyhteistyö.

2 Pietari ja Leningradin lääni

2.1 Tuotanto ja työllisyys

Pietarin ja Leningradin alueen *BKT* laski vuonna 1996 nopeammin kuin keskimäärin koko Venäjällä. Pietarin kaupungin reaalin *BKT* laski vuoteen 1995 verrattuna 10 % ja Leningradin alueen 8 %, kun lasku koko Venäjällä oli 6 %. *BKT*:n rakenteen suhteen Pietarin kaupunki ja Leningradin alue eroavat selvästi toisistaan. Vaikka palvelujen osuus kummallakin alueella kasvaa, on Pietarin kaupunki selkeämmin painotunut palveluiden tuotantoon, joiden osuus *BKT*:sta on noin 60 %. Leningradin alueella se on vajaat 40 %.

Teollisuustuotanto laski Pietarissa selvästi nopeammin kuin Venäjällä keskimäärin. Vuoteen 1996 verrattuna teollisuustuotanto laski Pietarissa 20 %, kun koko Venäjällä teollisuustuotanto supistui 5 %. Leningradin läänissä teollisuustuotanto laski 8 %.² Kuten Venäjällä yleensäkin teollisuustuotannon voimakas lasku liittyy kotimaisen tuotannon tehottomuuteen ja kilpailukyvyttömyyteen sekä pimeän tuotannon huomatta-

vaan osuuteen. Pietarissa tilannetta pahentaa kaupungin neuvostoajalta peräisin oleva painotuminen sotateollisuutta palvelevaan koneenrakennusteollisuuteen, jonka saneeraaminen on ollut vaikeaa. Vuonna 1996 koneenrakennusteollisuuden tuotannon lasku oli huomattavaa (noin kolmannes vuoteen 1995 verrattuna). Suurinta tuotannon lasku oli kuitenkin polttoaineteollisuudessa, jonka tuotanto supistui puoleen. Pietarin teollisuudenaloista parhaiten on pärjännyt elintarviketeollisuus, jonka tuotanto kasvoi yli 7 %. Pietarissa voimakkaan teollisuustuotannon laskun vastapainona on ollut palvelusektorin voimakas kasvu. Leningradin alueella koneenrakennus ja metalliteollisuustuotanto supistuivat 60 % ja polttoaineteollisuus lisäsi tuotantoaan lähes 30 %.

Harmaan sektorin osuudesta Venäjällä on tehty erilaisia arvioita. Virallisten tilastojen perusteella Pietarissa ja sitä ympäröivällä alueella harmaan talouden osuuden voisi olettaa kasvaneen, sillä tuotannonmuutosten indikaattorina usein käytetty sähköntuotanto on vuonna 1996 muuttunut eri suuntaan kuin tuotannon lasku. Huomattavasta tuotannon laskusta huolimatta sähköntuotanto on noussut Pietarissa 2 % ja Leningradin läänissä lähes 8 %.

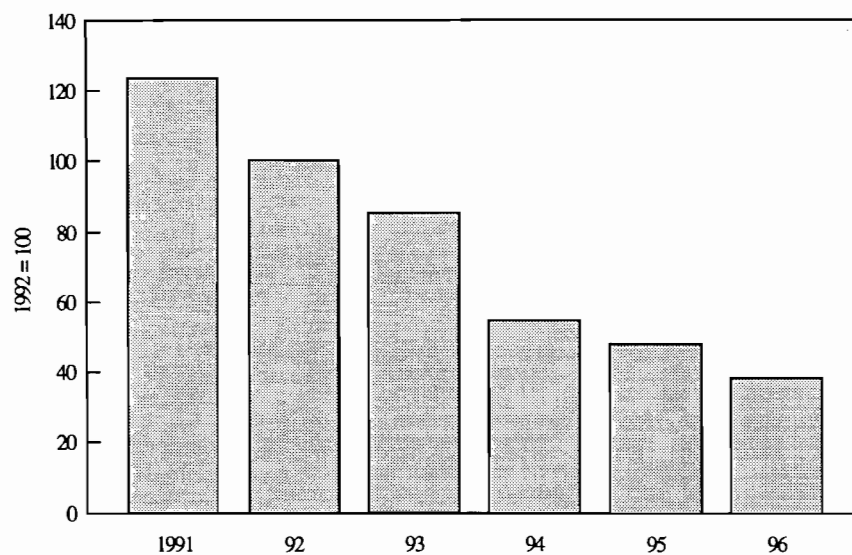
Investoinnit laskivat kummallakin alueella yli neljänneksellä vuoteen 1995 verrattuna. Vuonna 1997 Pietarin kaupunginhallitus suunnittelee lisäävänsä investointeja Pietarin alueella 8 %. Pietarin Promstroibank on saanut Euroopan jälleenrahoitus- ja kehityspankilta 30 milj. dollarin suuruisen lainan, jolla se luotottaa kaupungin teollisuusyrityksiä. Teollisuustuotantoa pyritään lisäksi elvyttämään mm. tarjoamalla kaupungin 60 tekstiiliteollisuuden ja kevyen teollisuuden yritykselle luottotakuita hallituksen perustaman investointiyhtiön kautta. Leningradin alueella rakennetaan parhaillaan kolmea uutta satamaa, joiden loppuunsaattaminen kaasuverkon rakentamisen lisäksi on alueen kehityssuunnitelmien prioriteetti vuonna 1997. Yli puolet alueen investoinneista on tarkoitettu kohdistaa tuotannolliselle sektorille.³

¹ Suomen lähialueet 4/96: Itämeren talousalue (Tilastokeskus), tieto koskee vuoden 1996 ensimmäistä puoliskoa.

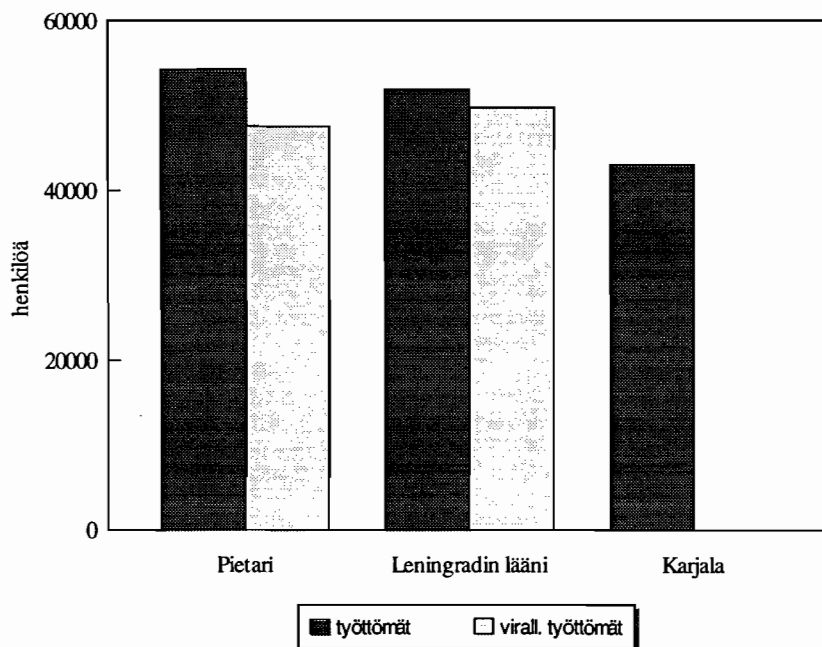
² Sankt-Peterburgskie vedomosti 31.1.97.

³ Kommersant-Daily 19.12.97, Delovoi Peterburg 19.11.96, Delovoi mir 20.1.97, Sankt-Petersburgskoe eho 18.12.96.

Kuvio 1 Pietarin teollisuustuotanto (1992=100)

Kuvio 2 Virallisten tilastojen mukainen työttömyys 1996 lopulla

Sekä Pietarin kaupungissa että Leningradin alueella valtaosa (70–75 %) yrityksistä on yksityisiä. Pietarissa vuonna 1996 yksityistetyistä hieman yli sadasta yrityksestä valtaosa edusti kauppaa ja palveluita. Erityisen paljon yksityistettiin ravintoloita, kahviloita ja muita alan yrityksiä. Suosituin yksityistämismuoto oli vuokratun omaisuuden ostaminen, neljännes yksityistetyistä yrityksistä muutettiin osakeyhtiöiksi. Vuokratun omaisuuden ostamisen yleisyys johtuu selkeästi pienyksityistämisen hallitsevasta osuudesta Pietarissa. Leningradin alueella yksityistettiin vuonna 1996 kymmenisen yritystä. Kummallakin alueella jatkuu asuinhuoneistojen yksityistäminen.

Työttömyys Pietarin kaupungissa ja Leningradin läänissä on virallisten tilastojen valossa kehittynyt erisuuntaisesti. Vuoden 1996 aikana Pietarin virallinen työttömyysaste laski 14 %, kun taas Leningradin alueella työttömyys nousi yli 20 %. Virallinen työttömyysaste oli vuoden 1996 lopussa Pietarissa vajaat 2 % ja Leningradin alueella runsaat 6 %. ILO:n edellistä laajemmän määritelmän mukainen työttömyysaste oli Pietarissa vuoden 1996 lopulla lähes 10 %, Leningradin läänissä yli 11 %. Keskimääräinen työttömyysaika oli Leningradin läänissä muutaman kuukauden Pietarin kaupunkia pidempi (7 vs. 5.5 kk).

2.2 Liikenne

Pietarin talouskehityksessä on sijaintietujen hyödyntämisellä tärkeä merkitys. Muualta Venäjältä johtaa Pietariin 12 rautatietä ja 11 maantietä. Suunnitelma Moskovan ja Pietarin välisen rautatieyhteyden nopeuttamisesta on Venäjän sisämaaliikenteen kannalta tärkeä. Suunnitelmiin kuuluu täysin uuden rautatien rakentaminen joko entisen linjan tilalle tai täysin uuteen paikkaan. Useiden miljardien dollarien suunnitelmilla on jo osittainen valtion takaus, mutta ympäristösuojelijat vastustavat hanketta, mikäli se toteutetaan rakentamalla rautatie kansallispuistojen halki. Suunnitelman toteutuminen merkitsisi rautatieliikenteelle uutta kilpailuasemaa lentoliikenteeseen nähden, sillä Pietarin ja Moskovan välinen junayhteys nopeutuisi merkittävästi.⁴ Suomen ja Pietarin välistä henkilöliikennettä nopeuttaa vuoden 1997 kesästä

⁴ Reuters 18.2.97.

alkaan tulli- ja rajamuodollisuuksien siirtyminen hoidettaviksi juniin. Keskustelua ovat herättäneet myös Helsinki–Turku–Pietari -tien rakentamishdotukset.

Neuvostoliiton hajoamisen seurauksena Pietarin merkitys satamakaupunkina on entisestään korostunut, ja useita satamahankkeita on käynnissä Pietarissa ja sen läheisyydessä. Pietarin satamaa haluttaisiin laajentaa, mutta ongelmana on tilan puute. Ongelman osittaiseksi ratkaisemiseksi suunnitellaan Kronstadtin saareen Pietarin ulkosatamana toimivaa satamaa. Pietarista reilut 50 km länteen Batarevnajaan on suunnitteilla uusi öljysatama, jonka suunniteltu vuosikapasiteetti ylittäisi Sköldvikin sataman kapasiteetin. Liikenneyhteyksien kehittämisessä ulkopuolisen rahoituksen saaminen on välttämätöntä ja suurimmat odotukset kohdistuvat tässä suhteessa EU-rahoitukseen.

2.3 Sosiaalisektori ja hinnat

Pietarin väestön virallisten tilastojen mukaiset *reaalitulot* kasvoivat vuonna 1996 yli 4 %. Leningradin alueella kasvu oli 1.5 %. *Reaalipalkat* nousivat selvästi – Pietarissa yli 9 % ja Leningradin alueella yli 6 %. Eläkeläisten tuloja kasvattivat heinäkuusta 1996 alkaneet talletustilien kompensatiomaksut, joita maksettiin alueilla yhteensä yli 200 mrd. ruplaa (35 milj. dollaria). Vuoden 1997 alussa Pietarin kaupungilla oli suunnitelmia lisätä eläkeläisten hyvinvointia aloittamalla elintarvikkeiden myynti eläkeläisille normaalia alhaisemmilla hinnoilla.⁵

Reaalitulojen noususta huolimatta alueiden *elintaso* on länsimaisittain heikko. Leningradin alueen vuoden 1997 budjettimenoista 40 % on luokiteltu sosiaalimenoiksi.⁶ Ns. elintasominimin alapuolella elää Pietarissa viidennes asukkaista ja Leningradin alueella lähes puolet. Palkkaerot ovat kummallakin alueella suuret. Eniten ansaitsevat pankkisektorilla ja hallinnossa työskentelevät ja heikoimmassa asemassa ovat ravitsemuspalve-

⁵ Izvestija 22.1.97.

⁶ Ekonomika i Zhizn 30.1.96.

lusektorilla⁷ työskentelevät, joiden palkka jää puoleen alueiden keskipalkkatasosta. Tilannetta pahentavat koko Venäjällä yleiset palkkarästit. Kaksi kolmannesta tuloista menee Pietarissa tavaroiden ja palveluiden ostoon, Leningradin alueella osuus on lähes 80 %. Veroja maksetaan viitisen prosenttia ja loput 15–30 % käytetään säästötilitalletuksiin, arvopapereihin ja erityisesti Pietarissa ulkomaanvaluutan ostoon. Sekä Pietarissa että Leningradin alueella ulkomaanvaluutan osto on ehdottomasti suosituin säästämiskohde.

Vuonna 1996 hinnat nousivat sekä Pietarissa että Leningradin alueella yli 20 %. Eniten nousivat maksullisten palveluiden hinnat. Elintarvikkeiden hintojen nousu johtui lähes täysin alkoholin hinnankorotuksista (48 %).⁸

2.4 Ulkomaiset taloussuhteet

Sekä Pietarin että Leningradin läänin *ulkomaankauppavaihdosta* 10 % käydään IVY-maiden ja 90 % muiden ulkomaisten kanssa. Aluetta koskevissa tilastoissa ei eritellä erikseen transitokaupan osuutta, mutta arvioiden mukaan se olisi kasvussa. Tämä näkyy esim. raaka-aineiden ja puolivalmisteiden suurena osuutena Pietarin vientiluvuissa. Vuoden 1996 ensimmäisten kuuden kuukauden tietojen mukaan polttoaineiden ja energian sekä rauta- ja värimetallien osuus Pietarin viennistä oli noin puolet. Pietarin "omaa" vientiä edustavan koneenrakennuksen osuus oli neljännes. Tuonnista puolet oli elintarvikkeita ja neljännes koneenrakennusteollisuuden tuotteita. Pietarin suurimmat kauppakumppanit olivat Saksa, Ruotsi ja Suomi.⁹

Arviot vuoden 1996 kauppavaihdosta indikoivat erittäin suurta kasvua vuoteen 1995 verrattuna. Pietarin tilastokomitean arvioiden mukaan Pietarin ja Leningradin alueen ulkomaankauppavaihto nousee 6.4 mrd. dollariin vuonna 1996, kun se vuonna 1995 oli noin 1.2 mrd. dollaria. Julkistetut tilastot vuoden 1996 kolmelta neljännekseltä osoittavat

arviot oikeansuuntaisiksi – toteutunut kauppavaihto tänä ajanjaksona oli 5.2 mrd. dollaria. Kauppa on ollut Pietarille tuontivoittoista – vuoden 1996 kolmen neljänneksen kauppataase oli 1.2 mrd. dollaria alijäämäinen.

Alueen *yhteisyritysten* perustaminen on valtaosin suurimpien ulkomaankauppakumppanien harteilla. Vuonna 1996 yhteisyritysten määrä nousi Pietarissa lähes kolmanneksella vuoteen 1995 verrattuna. Lokakuun alussa Pietarissa oli 2526 ja Leningradin alueella 194 yhteis- tai ulkomalaisomisteista yritystä. Ulkomaalaisten osuus näistä yrityksistä oli noin 70–80 %.¹⁰ Arvioiden mukaan ulkomaisten investointien arvo ylitti vuonna 1996 Pietarissa ja Leningradin alueella yhteensä 250 miljoonaa dollaria. Pietarissa kaksi kolmasosaa ulkomaisista investoinneista on suoria investointeja (peruspääomasijoituksia tai ulkomaisten sijoittajien luottoja yritykselle), loput muita luottoja. Leningradin läänissä luotot muodostavat valtaosan ulkomaisista sijoituksista. Suosituimpia investointikohteita olivat kauppa ja ravitsemuspalvelut, rakennustarviketeollisuus sekä elintarviketeollisuus.

Venäjän epävarmojen olosuhteiden vuoksi alueiden on todella panostettava ulkomaisten investoijien houkuttelemiseen ja pitämiseen alueella. Vuonna 1996 monet suomalaiset yritykset ovat joutuneet toteamaan Pietarin jääneen jälkeen Moskovasta ja monesta muusta Venäjän alueesta (esim. Nizhny Novgorod). Suomalaisista yrityksistä Pietariin ja sen ympäristöön keskittynyt Polar-rakennusyhtiö päätti viime vuonna lopettaa toimintansa Venäjällä. Stockmann on ainakin toistaiseksi luopunut tavaratalohankkeestaan, Pietarin elintarvikekaupassa hyvin pärjännyt Peter Spar on supistunut tukkuliikkeeksi ja monet muut suomalaiset yritykset harkitsevat Pietarin sijoitustensa lykkäämistä¹¹. Suomalaisista yrityksistä toimintaansa Pietarissa ovat laajentaneet Hartwall¹² sekä öljy-yhtiöt Neste ja Suomen Shell. Nesteellä on Pietarissa 11 huoltoasemaa ja vuoden 1998 loppuun mennessä määrää on tarkoitus lisätä 19:ään. Shell

⁷ ven. bytovoje obsluzhivanie. On epäselvää, käsitetäänkö tähän kuuluviksi kaikki (myös yksityiset) ravitsemuspalveluyritykset.

⁸ Sankt-Peterburgskie vedomosti 30.11.96.

⁹ Suomen lähialueet 4/96.

¹⁰ St. Petersburg Times 24.1.97.

¹¹ Talouselämä 4/96.

¹² Hartwall omistaa puolet mm. Pietarissa panimotointia menestyksellisesti harjoittavasta Baltic Beverages Holding -yhtiöstä.

aloittaa ensimmäisten huoltoasemien rakentamisen Pietariin vuoden 1997 kesään mennessä. Suunnitelmissa on 20–25 huoltoaseman avaaminen vuosina 1997–98.¹³

Helpottaakseen investointien suuntautumista Pietariin Pietarin kaupunginhallitus pyrki vakautamaan talouselämää koskevaa säädöstä ja keventämään verotusta sekä jatkamaan maan myyntiä yksityisille yrityksille. Pietarissa myös ulkomaiset yritykset saavat ostaa tontteja. Pietari on Venäjällä ollut edistyksellisin kiinteistörekisterin kehittäjä, millä on merkitystä lainan vakuusjärjestelyissä ja mikä siten saattaa osaltaan lisätä ulkomaisten sijoittajien mielenkiintoa Pietaria kohtaan. Pietarissa on hyväksytty uusi väliaikainen laki vapaakauppa-alueiden perustamisesta. Sen mukaan sekä venäläiset että ulkomaalaiset voivat perustaa kaupunkiin tuotannollisia, sosiaalis-taloudellisia, tieteellisiä, kaupallisia ja finanssialan vapaakauppa-alueita. Alueille myönnetään verohelpotuksia viiden vuoden ajan.¹⁴

2.5 Budjetti

Vuonna 1996 Pietarin ja Leningradin alueen budjettitulot olivat noin 25–28 % alueiden BKT:sta. Budjettituloista yli puolet saatiin voitto-, tulo- ja arvonlisäveroista. Venäjän talouden ehkä vaikeimmaksi ongelmaksi vuonna 1996 noussut verojenkeruu näkyi selvästi Leningradin alueella, jossa huomattava osuus (yli viidennes) verotuloista jäi saamatta.

Budjettitulojen supistumisen myötä Pietarin kaupunki on ilmoittanut hakevansa kansainvälistä luottoluokitusta, minkä seurauksena se voisi laskea liikkeelle omia joukkovelkakirjalainoja. Venäjän vuoden 1996 lopulla liikkeelle laskema eurobondlaina sai erittäin hyvän vastaanoton ja Pietarin ohella mm. Moskova, Nizhny Novgorod, Sverdlovsk sekä Mari Elin ja Tatarstanin tasavallat ovat ilmoittaneet halustaan laskea liikkeelle eurobondlaina. Pietarin kaupunki on menestyksellisesti laskenut liikkeelle pitkäaikaisia kunnallisobligatioita ja säästöobligatioita, joiden tuotto kesän kuvernöörivaalien aiheuttaman poliittisen epävar-

muuden seurauksena nousi keväällä 140 %:iin. Vaalien jälkeen epävarmuus jatkui, kun kuvernööriksi valittiin ehdokkaista vähemmän länsimieliseksi arveltu Vladimir **Jakovlev**. Jakovlev perusti virkaanastumisensa jälkeen kaupungin taloudellista tilaa arvioivan komission, joka ensimmäistä kertaa julkaisi kaupungin velan määrän¹⁵ ja arvosteli kaupungin entistä johtoa liiallisesta lainanotosta. Vuoden 1996 loppuun mennessä tilanne selkiytyi ja tuotot laskivat noin 65 %:iin.¹⁶

2.6 Pankkisektori

Pankkisektorin kehitystä Pietarissa haittaa alueen teollisuustuotannon heikko tila ja Moskovan valta-asema maan finanssikeskuksena. Pietarin entisen kuvernöörin Anatoli **Sobtshakin** tavoitteena oli satamaliikenteen kehittämisen ja turismiin panostamisen lisäksi vahvistaa Pietarin asemaa finanssikeskuksena, mutta selkeää profiilinkohennusta ei hänen aikanaan tapahtunut. Jälkiseuraukset vuoden 1995 elokuussa muutaman pienen venäläispankin maksuvaikeuksista aiheutuneesta laajasta luottamuspulasta finanssimarkkinoihin näkyivät Pietarissa pankkien tappioiden kasvamisena ja viiden pankin toimintalisenssien peruuttamisena. Varsinaisesta pankkikriisistä ei tällöin voitu puhua eikä pankkisektorin kehitys vuoden 1996 aikana myöskään viittaa siihen. Pankkien määrä tosin on laskenut jonkin verran¹⁷, mutta tässä lienee kyse luonnollisesta karsiutumisesta kyllästetyillä markkinoilla. Todellisuudessa pankkien lukumäärä on sekä Venäjällä että Pietarissa supistunut huomattavasti hitaammin kuin niiden tappioiden perusteella olisi saattanut olettaa. Pankkien lukumäärän hidas supistuminen johtuu valvonnan ja lainsäädännön puutteellisuuksista. Toimilupansa menettänyt pankki saattaa jatkaa toimintaansa kauankin.

¹⁵ 3287 mrd. ruplaa (0.6 mrd. dollaria) (Kauppalehti 28.6.97).

¹⁶ Euromoney, December 1996 & Reuters 18.2.97.

¹⁷ Pietarissa toimivia pankkeja oli joulukuun alussa 1996 runsaat 2 % (45) Venäjän 2053 toimivasta pankista. Haarakonttoreineen pankkien lukumäärä nousee 159:een (Venäjällä 7149).

¹³ Talouselämä 14.2.97.

¹⁴ Kauppalehti 24.4. ja 20.11.96.

Arvioiden mukaan kolmannes Pietarin pankeista ei alkuvuodesta 1996 toiminut normaalisti⁸.

Ehkä selvimpänä seurauksena elokuun 1995 tapahtumista oli Pietarin pankkien lisääntynyt keskittyminen. Pietarin pankkimarkkinoita hallitsee kolme ryhmittymää: Promstroibank, Sankt-Peterburg- pankki sekä moskovaalaisten ja ulkomaisten pankkien haarakonttoreiden muodostama kolmas ryhmittymä. Yli puolet Pietarin teollisuusyrittäjistä hoitaa asiansa Promstroibankissa tai Sankt Peterburgissa.¹⁹ Jatkossa odotellaan nimenomaan moskovaalaisten pankkien suurempaa läpimurtoa Pietarin markkinoille.

Pietari on finanssikeskuksena selkeästi Moskovaan jäljessä. Lokakuussa 1996 Pietarissa oli vain vajaat 9 % yritysten Moskovaan tallettamien varojen määrästä. Rupla- ja valuuttamääräisiä luottoja Pietarissa myönnettiin vain 5 % Moskovan myöntämien luottojen määrästä.²⁰ Valuuttapörssien kohdalla tilanne oli suotuisampi. Pietarin valuuttapörssin päivävaihto oli heinäkuussa 1996 vajaat 40 % ja lokakuussa 71 % Moskovan päivävaihdosta.²¹

3 Karjalan tasavalta²²

3.1 Tuotanto ja työllisyys

Karjalan tasavallan *BKT* supistui vuonna 1996 14 %. Tavaroiden osuus *BKT*:sta oli lähes 40 % ja

¹⁸ Arvion esitti Merita Pankin Pietarin edustuston päällikkö Hanna Loikkanen (Talouselämä 7/96).

¹⁹ Kommersant Daily 7.5.96.

²⁰ Tässä vertailussa ei huomioida yritysten varoja keskuspankissa, Sberbankissa ja Vneshekonombankissa eivätkä luottoihin kuulu keskuspankin, Sberbankin ja Vneshekonombankin myöntämät luotot. Näissä pankeissa olevien yritysten varojen osuus kaikista yritysten varoista pankkitileillä on huomattava – 75 %. Luotoista nämä pankit myöntävät 42 %. Alueellista jaottelua em. pankkien osalta ei kuitenkaan ole saatavissa.

²¹ Bjulleten bankovskoi statistiki 11/96.

²² Tammi–marraskuuta koskevat tilastoluvut on julkaistu Karjalan Sanomissa 5.2.97. Koko vuotta koskevat luvut ovat Karjalan tilastokomitean virallisesta tilastosta vuodelta 1997.

palveluiden 60 %, mikä vuoteen 1995 verrattuna osoittaa palveluiden osuuden kasvaneen noin 10 %-yksiköllä. Kasvun taustalla on kuitenkin palveluiden hintojen keskimääräistä hintakehitystä nopeampi nousu. Tuotetuista tavaroista 75 % on teollisuustuotteita, maataloustuotteiden osuus on noin 10 %. Tammi–heinäkuussa investointien osuus *BKT*:sta oli 5 %.

Teollisuustuotanto laski vuonna 1996 15 %. Tammi–marraskuun tietojen mukaan sähköntuotanto, jota pidetään yhtenä tuotantomuutosten mittarina, laski 16 %. Karjalan tasavallan teollisuustuotannon kannalta energian tuotanto on ratkaisevan tärkeässä asemassa, sillä suuret paperi- ja metallurgian tehtaat käyttävät tasavallan sähkö- ja lämpövoimasta 75 %. Tuontisähkön osuus tasavallan kaikista energianlähteistä on vajaat 20 % ja siitä puolet saadaan Sosnovyj Borin ja Polarnyj Zorin ydinvoimaloista. Oma energiatuotanto kattaa vain vajaan neljänneksen energiantarpeesta.²³ Jatkossa omavaraisuusastetta pyritään nostamaan.

Teollisuustuotannossa tuotannon lasku oli erityisen voimakasta tuotantovälineiden ja kulutustavaroiden tuotannossa. Karjalalle tärkeä metsä- ja puunjalostusteollisuus on niinkään ollut vaikeuksissa vuoden 1996 aikana. Puunjalostusteollisuuden tuotanto laski tammi–elokuussa vuoden 1995 vastaavaan ajanjaksoon verrattuna huimat 43 %. Selluloosa- ja paperiteollisuudessa lasku oli 9 %. Maataloustuotanto laski tammi–marraskuussa 16 % vuoden 1995 vastaavaan ajankohtaan verrattuna.

Monet Karjalan tärkeistä tuotantolaitoksista ajautuivat vuonna 1996 erittäin vaikeaan taloudelliseen tilanteeseen. Valtaosa metsätyökeskuksista, valtiontiloista ja maatalousosakeyhtiöistä toimii kannattamattomasti ja lähes konkurssitilassa ovat mm. Kostamuksessa toimiva Karjalan pelletti Oy, Vienanmeren – Äänisen -laivanvarustamo Oy ja Petroskoin saha- ja huonekalukombinaatti. Karjalan pääasiallisen elinkeinon – metsä- ja puunjalostusteollisuuden huomattava tuotannonlasku vuonna 1996 johtuu useasta eri syystä. Alan sisäisistä ongelmista kertovat vanhentunut konekanta ja Karjalan puutavaran kallistuminen, mikä puolestaan johtuu sähköenergian, polttoaineiden ja varaosien hintojen noususta. Puun kantomaksu oli

²³ Karjalan Sanomat 15.5.96.

Karjalassa lähes koko vuoden Luoteis-Venäjän korkein, ja vasta joulukuussa sitä alennettiin merkittävästi. Pimeän metsäkaupan osuus on ilmeisesti huomattava. Alaan kohdistuvista ulkopuolisista paineista lienee merkittävin kysymys Karjalan rajametsien kohtalosta. Karjalan hallituksen puheenjohtaja Viktor **Stepanov**in mukaan mm. Greenpeacen toiminta suurten metsäalojen suojelemiseksi on supistanut puutavaratoimituksia Karjalasta Suomeen ja Saksaan. Puutavaraviennin arvoon on lisäksi vaikuttanut negatiivisesti puutavaran hinnan lasku maailmanmarkkinoilla.²⁴

Tammi-elokuun tietojen mukaan Karjalan yrityksistä 40 % oli valtion tai kuntatason omistuksessa, 30 % yksityisomistuksessa ja yli 25 % yhteisyrityksiksi luokiteltuja (joista pienessä osassa oli ulkomaalaista pääomaa). Karjalassa yksityistämisen hitauteen on vaikuttanut tasavallan väliaikainen päätös kieltää puutavateollisuuden yksityistäminen. Muutenkin yksityistämisen suunta on ollut epäselvä. Mm. vuonna 1994 holding-yhtiöksi muutettua Karjalan metsäteollisuusyhtymää Karelshpromia ollaan hitaasti palauttamassa valtionomisteiseksi. Teollisuus- ja liikenneministeri Nikolai **Durnevin** mukaan ministeriö omistaa jo puolet yrityksen osakkeista. Karjalan hallitus on todennut yksityistämisen olleen virhe, jonka seurauksena itsenäisen toimintavapauden saaneet metsätyökeskukset eivät ole maksaneet kantomaksujaan. Lisäksi virallista puukauppaa häiritsevät pimeiden metsäkauppiaiden kasvavat määrät. Valtion metsiä on lahjoitettu erilaisiin sosiaalisiin tarpeisiin ja hyväntekeväisyyteen.²⁵

Karjalan tasavallan työvoimatoimistoon rekisteröityneiden työttömien määrä vastasi joulukuun lopussa 1996 lähes 7 prosenttia taloudellisesti aktiivisesta väestöstä (24 115), kun työttömyys vuoden 1996 alussa oli runsaat 3 % . Alueelliset erot tasavallan alueiden välillä olivat suuret. Keskitasoa korkeampi työttömyysaste oli mm. Vepsäläisessä kansallisessa volostissa – lähes 13 %, alhaisimmillaan työttömyysaste oli Lahdenpohjan piirissä – noin 3 %. Karjalan hallitus on perustanut erityisen työryhmän laatimaan ohjelmaa työpaikkojen säilyttämiseksi ja luomiseksi vuosina 1997–2000. Työssäkävien ongelmana ovat olleet

julkisen sektorin palkkarästit, joiden pääasiallisena syynä ovat olleet maksukriisi ja budjettivarojen puute.²⁶

3.2 Sosiaalisektori

Karjalan elintaso keskikuukausipalkan ja henkeä kohden laskettujen rahatulujen perusteella näyttäisi olevan parempi kuin koko Venäjällä keskimäärin. Todellisuudessa elintasoa heikentää kuitenkin Karjalan korkeampi hintataso, joka vuonna 1996 nousi suunnilleen Venäjän keskiarvotahtia eli 21 %. Karjalan keskipalkka oli elokuussa 1996 neljänneksen ja keskieläke 16 % suurempi kuin Venäjällä. Toisaalta myös Karjalan tasavallan toimeentulominimi asukasta kohden on arviolta neljänneksen Venäjän keskiarvoa korkeampi. Reaalitulot supistuivat vuonna 1996 Karjalassa 14 % vuoteen 1995 verrattuna. Palkka-, sosiaaliturva- ja eläkerästien vuoksi vuosi 1996 on Karjalassa merkinnyt jatkuvasti yleistä mielenosoitusta ja lakkoja. Vuonna 1996 järjestettiin lakkoja pitkälti yli sadassa yrityksessä ja valtionvirastossa.²⁷

Karjalassa kuten muuallakin Venäjällä ovat elintasoerot suuret. Lähes 2/3 Karjalan väestöstä saa tasavallan keskiarvoa vähemmän tuloja. Rik- kaimman desiilin (10 %) tulot vastaavat 25 %:ia ja köyhimmän desiilin vajaata 3 %:ia tasavallan rahatulosta.

Heinäkuussa 1996 väestön tuloista lähes 2/3 kului tavaroiden ja palvelusten ostoon. Virallisten tilastojen mukaan väestön tuloista lähes neljännes jäi käteen ja vain 2.5 % tuloista luokiteltiin säästöiksi tileille tai sijoitetuksi arvopapereihin. Ulkomaanvaluutan ostoon käytettiin vajaat 4 % tuloista. Pietariin ja Leningradin alueeseen verrattuna tilisäästöjen, sijoitusten ja ulkomaanvaluutan ostojen yhteenlaskettu osuus on erittäin pieni. On epäselvää, mikä on tämän tendenssin takana – mahdollisesti yhtenä syynä saattaisi olla syvä epäluottamus pankkijärjestelmään.

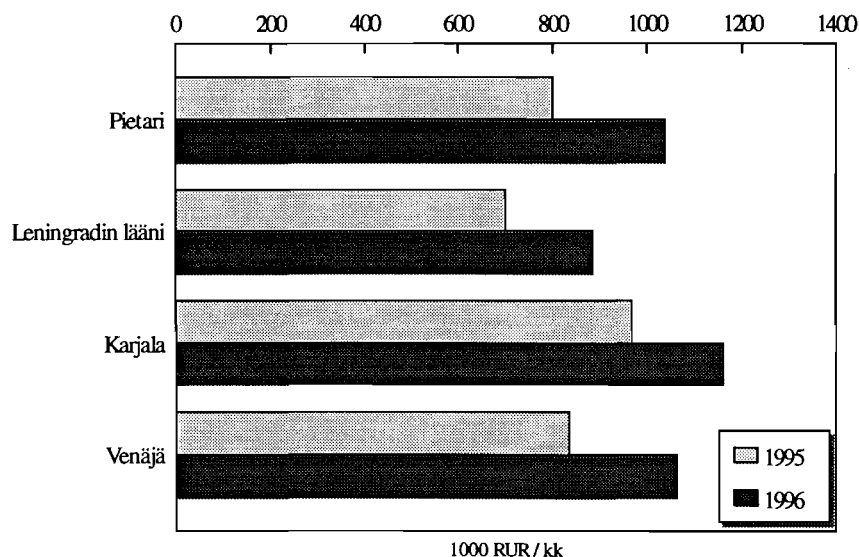
²⁴ Karjalan Sanomat 30.11.96.

²⁵ Karjalan Sanomat 30.11.96 ja 7.1.97.

²⁶ Karjalan Sanomat 11.12.96.

²⁷ Karjalan Sanomat 25.12.96.

Kuvio 3 Keskipalkka ja sosiaalimaksut joulukuussa 1996, 1000 RUR/kk

3.3 Ulkomaiset taloussuhteet

Karjalan ulkomaankauppavaihto vuonna 1996 oli 672 miljoonaa dollaria, mikä oli 6 % pienempi kuin vuonna 1995. Ulkomaankauppavaihdosta valtaosan muodostanut vienti laski tammi–heinäkuussa 4 % vuodesta 1995. Samaan aikaan tuonti kasvoi 15 %. Kauppatase oli kuitenkin positiivinen (219 milj. dollaria). Viennistä lähes kaksi kolmasosaa on paperia ja paperituotteita sekä puutavaraa. Tuonnissa yli neljännes on kemian teollisuuden tuotteita ja viidennes koneita, laitteita ja kuljetusvälineitä.

Karjalan ulkoministeri Valeri Shljaminin mukaan vuoden 1996 aikana Karjalaan suuntautui suoria ulkomaisia investointeja noin 16 mrd. ruplan (2.8 milj. dollarin) ja apua (mm. kalusteita ja tekniikkaa) lähes 6 mrd. ruplan (1 milj. dollarin) arvosta. Etenkin Karjalan metsäteollisuuden kannalta tasavaltaan on välttämätöntä houkutella ulkomaisia investointeja.²⁸ Heinäkuun alun tilanteen mukaan Karjalassa oli yli 400 yritystä, joissa oli ulkomaista pääomaa. Suomalaista pääomaa oli 60 %:ssa rekisteröityneistä ulkomaalaisomisteisista yrityksistä. Rekisteröityneistä yrityksistä toimii

kuitenkin vain runsaat kolmannes. Puolet yrityksistä toimii teollisuudessa ja teollisuusyrityksistä puolet on puunjalostusteollisuuden yrityksiä.

3.4 Budjetti

Venäjällä kärjistyneet verotulojen keräämiseen liittyvät ongelmat ovat olleet erityisen vaikeita Karjalassa. Venäjän 89 hallinnollisesta alueesta 12 vastaa lähes 70 %:sta konsolidoidun budjetin²⁹ tuloista. Karjala kuuluu budjettivelvoitteensa heikoimmin hoitaviin alueisiin. Vuoden 1996 11 kuukauden aikana Karjalan tasavalta oli siirtänyt keskushallinnolle alle 40 % vuoden 1996 velvoitteestaan. Tämän seurauksena Karjala ei myöskään ole saanut kaikkia Venäjän hallituksen Karjalalle lupaamia tulosiirtoja.

Vuoden 1996 verotulojen arvioidaan Karjalassa jääneen puoleen budjetoiduista. Maksukriisissä olevat yritykset ja palkatta jääneet työntekijät eivät pysty suoriutumaan veroistaan normaalisti. Jotkin yritykset ovat maksaneet osan veroistaan tuottaminaan tuotteina – esim. kivihiilenä tai lämmitysöljynä. Vuonna 1996 budjettiin saatiin

²⁸ Karjalan Sanomat 25.12.96.

²⁹ Liittovaltion ja alueiden yhteenlasketut budjetit.

tuloja vain neljästä tuloluokasta: "erikoisvero", "maksut maanuumenien käytöstä", "muut verot" sekä "liikennemiliisin tulot". Vuoden 1997 budjetissa budjettivajeeksi ennakoitaan 18–20 % eikä sen kattamiseen tarvittavia tulolähteitä ole toistaiseksi löytynyt.

4 Lähialueyhteistyön näkymiä³⁰

Suomen ja lähialueiden yhteistyön perusta on vuonna 1992 solmittu hallitusten välinen sopimus Suomen sekä Murmanskin läänin, Karjalan tasavallan, Leningradin alueen ja Pietarin kaupungin kanssa. Sittemmin lähialueyhteistyöhön on tuonut oman lisänsä myös Venäjän ja EU:n välinen kumppanuus- ja yhteistyösopimus sekä Suomen EU-jäsenyys. Tammikuussa 1996 EU:ssa alustavasti hyväksytty teknisen avun sääntöuudistus mahdollisti Suomen kansallisten lähialuerahojen ja ns. Interreg-rahojen³¹ käytön myös TACIS-hankkeissa³². EU:n ja Venäjän välisten yhteistyöohjelmien myötä on mahdollista lisätä myös Suomen lähialueyhteistyötä. Venäjä saa vuosina 1996–99 TACIS-ohjelman kautta rahoitusta 600 milj. ecua ja tämän lisäksi rahoitetaan erikseen lähialueyhteistyöohjelmaa.³³

Suomen hajautettua lähialueyhteistyön koordinoitua on pyritty keskittämään. Vielä vuonna 1996 useiden ministeriöiden vastuiksi jaetut lähialuehankkeet varoineen pyritään lähensuhteudessaan siirtämään ulkoministeriön vastuulle aikaisintaan vuoden 1998 alusta. Poikkeuksen muodostavat mm. opetusministeriön vastuulle jäävä korkeakoulu-yhteistyö ja ministeriöille jaettavat pienimuotoisiin yhteistyöhankkeisiin tarkoitettut

³⁰ Tämän kappaleen pohjana on käytetty Suomen lähialueyhteistyön toimintastrategiaa (Ulkoasiainministeriö, Kauppapoliittinen osasto, Keski- ja Itä-Eurooppa -linja), 6.5.96. Lähialueyhteistyön piiriin kuuluvat myös Baltian maat, joita tässä ei kuitenkaan käsitellä.

³¹ EU:n lähialueyhteistyöhön Suomelle myöntämät varat.

³² EU:n teknisen avun ohjelma IVY-maille ja Mongolialle.

³³ Karjalan Sanomat 27.4.96.

varat. Muutaman vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna lähialueyhteistyöhön käytetyt varat ovat supistuneet. Vuonna 1996 lähialueyhteistyöhön oli varattu 226 milj. markkaa.³⁴

Suomen lähialueyhteistyön tarkoituksena demokraattisen kehityksen, markkinatalouden vakiinnuttamisen ja ympäristönsuojeluyhteistyön tukeminen. Lähialueyhteistyö on sekä kahdenvälisiä yhteistoimintaa kohdemaiden kanssa että laajempaa kansainvälistä yhteistyötä. Tärkeimpiä rahoittajia Suomen lähialueilla ovat olleet Maailmanpankin alaiset rahoituslaitokset, Euroopan jälleenrakennus- ja kehitys pankki (EBRD), Pohjoismainen Investointipankki (NIB) ja Pohjoismainen ympäristörahoitusyhtiö (NEFCO). Esim. EBRD osallistui vuonna 1996 noin 12 mrd. markan suuruisten hankkeiden rahoittamiseen noin puolella hankkeiden arvosta. Viime vuonna hyväksyttiin rahoitettavaksi kymmenkunta hanketta, joissa oli jossain muodossa mukana suomalainen osapuoli. Merkittävimpiä näistä hankkeista olivat Pietarin alueen telepalvelujen ja maksuliikenteen kehittäminen. Suunnitelmissa on myös Pietarin vesihuolto-ohjelman toteuttaminen. Suomen kannalta merkittävän investointipankin St. Petersburg Investment Finance Companyn (SPIFC) toiminnan aloittaminen kariutui, kun Merita, EBRD, Finnfund ja Baltiskij Bank vetäytyivät yhtiöstä mm. juridisten ongelmien vuoksi. Yhtiön osakkaina oli lisäksi Teollisen yhteistyön rahasto sekä pietarilainen Bank St. Petersburg. Investointiyhtiön suunnitelmissa oli erilaisten hankkeiden rahoittaminen Pietarin alueella valuutta- tai ruplamääräisillä lainoilla tai sijoituksina yhtiöiden osakepääomaan.³⁵

Yksi tuoreimmista yhteistyöhankkeista liittyy metsätalouden kehittämiseen. Suomen ja Venäjän välillä ollaan käynnistämässä Luoteis-Venäjän erityistä metsätalouden kehittämissuunnitelmaa, jonka osana allekirjoitettiin yhteistyösopimus vuoden 1996 lopulla. Ohjelmalle haetaan rahoitusta Maailmanpankista, EBRD:stä ja EU:sta. Luoteis-Venäjään kuuluvien Komin, Arkangelin, Murmanskin, Karjalan, Vologdan ja Leningradin metsäteollisuuden tukeutuville talouksille ohjelmalla on tuntuva merkitys metsätalouden teknologisen tason

³⁴ Kauppalehti 19.7.96.

³⁵ Talouselämä 6/96, Kauppalehti 6.2.97 ja 21.3.96.

kohentamisessa ja venäläisen puun markkinoinnin edistämisessä. Suomalaiset voivat ohjelman avulla paremmin turvata tuontipuun saannin Venäjältä ja taata edellytykset suomalaisille investoinneille Venäjän puolella. Sekä venäläisille että suomalaisille yrityksille on tärkeää, että metsätalouden ympäristönsuojelulliset näkökohdat otetaan huomioon.³⁶

Lähialueyhteistyöstä puhuttaessa etenkin pk-yritykset ovat tärkeässä asemassa. Yhdessä Venäjän, Latvian, Liettuan, Saksan ja Slovakian kanssa Suomi on hakenut EU-rahoitusta pienten ja keskisuurten yritysten osallistumiseksi Pietarin alueen

rakentamiseen ja kunnallistekniikan kehittämiseen. Tavoitteena on yleisemminkin lisätä pk-yritysten yhteistyötä kaupankäynnin edistämiseksi.³⁷

Karjala on EU:n kannalta kiinnostava alue jo pelkästään siksi, että sillä on 700 kilometriä yhteistä rajaa EU:n kanssa. Karjalan tasavallassa on TACIS-ohjelman puitteissa hyväksytty ainakin viisi projektia: terveydenhuollon ja sosiaaliturvan uudistaminen vuosiksi 1995–2000, Venäjän luoteisosan metsäteollisuuden hoito, Karjalan voimavarojen hyödyntäminen, yritysjohtajien koulutus ja hallinnon uudistaminen.³⁸

³⁶ Helsingin Sanomat 11.12.96.

³⁷ Kauppalehti 5.7.96.

³⁸ Karjalan Sanomat 27.4.96.

IDÄNTALOUKSIEN KATSAUKSIA

nro:sta 4 lähtien ISSN 1235-7405

- 1/92 Pekka Sutela: **Neuvostoliiton hajoamisen taloudelliset aspektit.** 24 s.
Jouko Rautava: **Suomen ja Venäjän taloussuhteet Suomen EY-jäsenyyden valossa.** 12 s.
- 2/92 Seija Lainela - Jouko Rautava **Neuvostoliiton talouskehitys vuonna 1991.** 15 s.
Seija Lainela **Viron taloudellisen kehityksen lähtökohdat.** 9 s.
Merja Tekoniemi **Yksityistäminen itäisen Euroopan maissa ja Baltiassa.** 7 s.
- 3/92 Kamil Janáček **Transformation of Czechoslovakia's Economy: Results, Prospects, Open Issues.** 20 p.
Sergey Alexashenko **General Remarks on the Speed of Transformation in the Socialist Countries.** 25 p.
Sergey Alexashenko **The Free Exchange Rate in Russia: Policy, Dynamics, and Projections for the Future.** 19 p.
Jouko Rautava **Liikaraha, inflaatio ja vakauttaminen.** 16 s.
- 4/92 Stanislava Janáčková - Kamil Janáček **Privatization in Czechoslovakia.** 8 p.
Sergey Alexashenko **The Collapse of the Soviet Fiscal System: What Should Be Done?** 45 p.
Juhani Laurila **Neuvostoliiton ja Venäjän velka.** 23 s.
Jukka Kero **Neuvostoliiton ja Venäjän ulkomaankauppa.** 24 s.
- 5/92 Pekka Sutela **Clearing, Money and Investment: The Finnish Perspective on Trading with the USSR.** 26 p.
Petri Matikainen **"Suuri pamaus" - Puolan taloussuudistus 1990.** 22 s.
- 6/92 Miroslav Hrnčíř **Foreign Trade and Exchange Rate in Czechoslovakia: Challenges of the Transition and Economic Recovery.** 39 p.
Terhi Kivilahti - Jukka Kero - Merja Tekoniemi **Venäjän rahoitus- ja pankkijärjestelmä.** 37 s.
- 7/92 Seija Lainela **Baltian maiden rahauudistukset.** 23 s.
Seija Lainela - Jouko Rautava **Baltian maiden poliittisen ja taloudellisen kehityksen taustat ja nykytilanne.** 14 s.
Sergei Alexashenko **Verojen ja tulonsiirtojen jakautuminen entisessä Neuvostoliitossa.** 17 s.
- 1/93 Pekka Sutela **Taloudellinen transitio Venäjällä.** 11 s.
Pekka Sutela **Venäjän taloudellinen voima 2000-luvulla.** 9 s.
Pekka Sutela **Itäinen Eurooppa integraatiossa: ottopoikia, sisarpuolia vai ...** 11 s.
- 2/93 Inkeri Hirvensalo **Changes in the Competitive Advantages of Finnish Exporters in the Former USSR after the Abolition of the Clearing Payment System.** 35 p.
Miroslav Hrnčíř **The Exchange Rate Regime and Economic Recovery.** 17 p.
Gábor Oblath **Real Exchange Rate Changes and Exchange Rate Policy under Economic Transformation in Hungary and Central-Eastern Europe.** 31 p.
Gábor Oblath **Interpreting and Implementing Currency Convertibility in Central and Eastern Europe: a Hungarian Perspective.** 19 p.
- 3/93 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys 1992.** 19 s.
Seija Lainela **Baltian maiden talous vuonna 1992.** 25 s.
Pekka Sutela **Itäinen Eurooppa vuonna 1992.** 14 s.
- 4/93 Jouko Rautava **Monetary Overhang, Inflation and Stabilization in the Economies in Transition.** 17 p.
Jarmo Eronen **Manufacturing Industries before and after the Collapse of Soviet Markets: a Comparison of Finnish and Czechoslovak Experience.** 19 p.

- 5/93 Pekka Sutela **Uusi hanke entisen rupla-alueen kaupankäynnin monenkeskeistämiseksi.** 8 s.
Juhani Laurila **Venäjän velkakriisin kehitys ja nykytilanne.** 10 s.
- 6/93 Jouko Rautava **Yritystuesta sosiaaliturvaan: Julkisen tuen muutospaineet Venäjällä.** 7 s.
Jarmo Eronen **Venäjän uusi hallinnollinen aluejako.** 7 s.
Aleksei Tkatchenko **Pienyrittäjäisyys Venäjällä: Nykytilanne ja kehitysnäkymät.** 35 s.
- 7/93 Tuula Ryttilä **Russian Monetary Policy Since January 1992.** 20 p.
Inkeri Hirvensalo **Developments in the Russian Banking Sector in 1992-1993.** 22 p.
- 8/93 Seija Lainela - Pekka Sutela **Introducing New Currencies in the Baltic Countries.** 26 p.
Inna Shteinbuka **The Baltics' ways: Intentions, Scenarios, Prospects.** 27 p.
Inna Shteinbuka **Latvia in Transition: First Challenges and First Results.** 33 p.
Inna Shteinbuka **Industry Policy in Transition: the Case of Latvia.** 30 p.
- 9/93 Jouko Rautava **Venäjän keskeiset taloustapahtumat heinä- syyskuussa 1993.** 10 s.
Merja Tekoniemi **Venäjän parlamenttivaalien poliittiset ryhmittymät.** 3 s.
Jarmo Eronen **Venäläinen ja suomalainen periferia: Permin Komin ja Kainuun luetaloudellista vertailua.** 29 s.
- 10/93 Seija Lainela **Venäjän federatiivisen rakenteen muotoutuminen ja taloudellinen päätöksenteko; Pietarin asema.** 14 s.
Inkeri Hirvensalo **Pankkitoimintaa Pietarissa.** 14 s.
Juhani Laurila **Suoran sijoitustoiminnan kehittyminen Venäjällä ja Suomen lähialueella.** 29 s.
Juhani Laurila **Suomen saamiset Venäjältä. Valuuttakurssimuutosten ja vakautusten vaikutukset.** 8 s.
- 1/94 Pekka Sutela **Insider Privatization in Russia: Speculations on Systemic Change.** 22 p.
Inkeri Hirvensalo **Banking in St.Petersburg.** 18 p.
- 2/94 Aleksei Tkatchenko **Pienyritysten yksityistäminen Venäjällä.** 23 s.
Jarmo Eronen **Konversio Venäjällä: tulosten tarkastelua.** 10 s.
- 3/94 Juhani Laurila **Direct Investment from Finland to Russia, Baltic and Central Eastern European Countries: Results of a Survey by the Bank of Finland.** 14 p.
Juhani Laurila **Finland's Changing Economic Relations with Russia and the Baltic States.** 11 p.
Jouko Rautava **EC Integration: Does It Mean East-West Disintegration.** 8 p.
Eugene Gavrilenkov **Macroeconomic Crisis and Price Distortions in Russia.** 20 p.
Eugene Gavrilenkov **Russia: Out of the Post-Soviet Macroeconomic Deadlock through a Labyrinth of Reforms.** 22 p.
- 4/94 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys 1993.** 16 s.
Seija Lainela **Baltian maat vuonna 1993.** 19 s.
Jouko Rautava **Suomen idänkauppa 1990-93.** 7 s.
- 5/94 Pekka Sutela **Production, Employment and Inflation in the Baltic Countries.** 22 p.
Seija Lainela **Private Sector Development and Liberalization in the Baltics.** 14 p.
Seija Lainela **Small Countries Establishing Their Own Independent Monetary Systems: the Case of the Baltics.** 17 p.
- 6/94 Merja Tekoniemi **Työttömyys ja sosiaaliturva Venäjällä.** 31 s.
- 7/94 Pekka Sutela **Fiscal Federalism in Russia.** 23 p.
Jouko Rautava **Interdependence of Politics and Economic Development: Financial Stabilization in Russia.** 12 p.
Eugene Gavrilenkov **"Monetarism" and Monetary Policy in Russia.** 8 p.

- 8/94 Pekka Sutela **The Instability of Political Regimes, Prices and Enterprise Financing and Their Impact on the External Activities of the Russian Enterprises.** 31 p.
 Juhani Laurila **The Republic of Karelia: Its Economy and Financial Administration.** 37 p.
 Inkeri Hirvensalo **Banking Reform in Estonia.** 21 p.
- 9/94 Jouko Rautava **Euroopan unionin ja Venäjän välinen kumppanuus- ja yhteistyösopimus - näkökohtia Suomen kannalta.** 7 s.
- 10/94 Seija Lainela - Pekka Sutela **The Comparative Efficiency of Baltic Monetary Reforms.** 22 p.
 Tuula Ryttilä **Monetary Policy in Russia.** 22 p.
- 11/94 Merja Tekoniemi **Miksi Venäjän virallinen työttömyysaste on säilynyt alhaisena?** 19 s.
- 1/95 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys 1994.** 19 s.
 Seija Lainela **Baltian maat vuonna 1994.** 21 s.
 Vesa Korhonen **Itäisen Euroopan talouskehitys 1994.** 19 s.
- 2/95 Urmas Sepp **Inflation in Estonia: the Effect of Transition.** 27 p.
 Urmas Sepp **Financial Intermediation in Estonia.** 32 p.
- 3/95 Vesa Korhonen **EU:n ja Venäjän kumppanuus- ja yhteistyösopimus.** 31 s.
 Jouko Rautava **Taloussintegraatio ja Suomen turvallisuus - Suomi Euroopan unionin idän taloussuhteissa.** 21 s.
 Jouko Rautava **Suomen idänkauppa 1985-94.** 10 s.
- 4/95 Nina Oding **Evolution of the Budgeting Process in St. Petersburg.** 29 p.
 Urmas Sepp **A Note on Inflation under the Estonian Currency Board.** 12 p.
 Pekka Sutela **But ... Does Mr. Coase Go to Russia?** 14 p.
- 5/95 Urmas Sepp **Estonia's Transition to a Market Economy 1995.** 57 p.
- 6/95 Niina Pautola **The New Trade Theory and the Pattern of East-West Trade in the New Europe.** 21 p.
 Nina Oding **Investment needs of the St.Petersburg Economy and the Possibilities to meeting them.** 20 p.
 Panu Kalmi **Evolution of Ownership Change and Corporate Control in Poland.** 21 p.
- 7/95 Vesa Korhonen **Venäjän IMF-vakauttamisohjelma 1995 ja Venäjän talouden tilanne.** 37 s.
 Inkeri Hirvensalo **Maksurästit Venäjän transitiotaloudessa.** 30 s.
 Seija Lainela **Baltian maiden omat valuutat ja talouden vakautus - pienten maiden suuri menestys.** 14 s.
- 8/95 Pekka Sutela **Economies Under Socialism: the Russian Case.** 17 p.
 Vladimir Mau **Searching for Economic Reforms: Soviet Economists on the Road to Perestroika.** 19 p.
- 9/95 Niina Pautola **East-West Integration.** 33 p.
 Panu Kalmi **Insider-Led Privatization in Poland, Russia and Lithuania: a Comparison.** 16 p.
 Iikka Korhonen **Equity Markets in Russia.** 14 p.
 Jury V. Mishalchenko - Niina Pautola **The Taxation of Banks in Russia.** 5 p.
- 1/96 Juhani Laurila **Payment Arrangements among Economies in Transition: the Case of the CIS.** 23 p.
 Sergei Sutyurin **Problems and Prospects of Economic Reintegration within the CIS.** 17 p.
 Viktor V. Zakharov - Sergei F. Sutyurin **Manager Training - Another Emerging Market in Russian Educational Services.** 9 p.

- 2/96 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys vuonna 1995.** 12 s.
 Juhani Laurila **Katsaus lähialueisiin.** 28 s.
 Iikka Korhonen **Baltian vuosikatsaus.** 10 s.
 Pekka Sutela **Ukrainan ja Valkovenäjän taloudet vuonna 1995.** 10 s.
 Vesa Korhonen **Itäisen Euroopan siirtymätalouksien kehitys 1995.** 17 s.
- 3/96 Niina Pautola **Intra-Baltic Trade and Baltic Integration.** 12 p.
 Vesa Korhonen **The Baltic Countries - Changing Foreign Trade Patterns and the Nordic Connection.** 16 p.
 Iikka Korhonen **Banking Sectors in Baltic Countries.** 22 p.
- 4/96 Niina Pautola **Trends in EU-Russia Trade, Aid and Cooperation.** 16 p.
 Niina Pautola **The Baltic States and the European Union - on the Road to Membership.** 20 p.
 Elena G. Efimova - Sergei F. Sutyryn **The Transport Network Structure of the St.Petersburg Region and its Impact on Russian-Finnish Economic Cooperation.** 11 p.
 Iikka Korhonen **An Error Correction Model for Russian Inflation.** 10 p.
- 5/96 Juhani Laurila - Inkeri Hirvensalo **Direct Investment from Finland to Eastern Europe; Results of the 1995 Bank of Finland Survey.** 21 p.
 Tatiana Popova - Merja Tekoniemi **Social Consequences of Economic Reform in Russia.** 26 p.
 Iikka Korhonen **Dollarization in Lithuania.** 7 p.
- 6/96 Juhani Laurila - Inkeri Hirvensalo **Suorat sijoitukset Suomesta Itä-Eurooppaan; Suomen Pankin vuonna 1995 tekemän kyselyn tulokset.** 20 s.
 Jouko Rautava **Suomi, Euroopan Unioni ja Venäjä.** 6 s.
 Niina Pautola **Baltian maiden talouskatsaus 1996.** 12 s.
- 1/97 Panu Kalmi **Ownership Change in Employee-Owned Enterprises in Poland and Russia.** 51 p.
- 2/97 Niina Pautola **Fiscal Transition in the Baltics.** 23 p.
 Peter Backé **Interlinkages Between European Monetary Union and a Future EU Enlargement to Central and Eastern Europe.** 19 p.
- 3/97 Iikka Korhonen **A Few Observations on the Monetary and Exchange Rate Policies of Transition Economies.** 8 p.
 Iikka Korhonen **A Brief Assessment of Russia's Treasury Bill Market.** 8 p.
 Rasa Dale **Currency Boards.** 14 p.
- 4/97 Sergei F. Sutyryn **Russia's International Economic Strategy: A General Assessment.** 17 p.
 Tatiana Popova **The Cultural Consequences of Russian Reform.** 17 p.
 Ludmilla V. Popova - Sergei F. Sutyryn **Trends and Perspectives in Sino-Russian Trade.** 11 p.
- 5/97 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys vuonna 1996.** 10 s.
 Iikka Korhonen - Niina Pautola **Baltian talouskatsaus 1996.** 12 s.
 Merja Tekoniemi **Katsaus lähialueisiin 1996.** 11 s.
 Merja Tekoniemi **Ukrainan talouskatsaus 1996.** 10 s.
 Kari Pekonen **Valko-Venäjän talous vuonna 1996.** 6 s.
 Katri Lehtonen **Keski- ja Itä-Euroopan talouskehitys vuonna 1996.** 13 s.
- 6/97 Niina Pautola **Towards European Union Eastern Enlargement - Progress and Problems in Pre-Accession.** 17 p.
 Katri Lehtonen **Theory of Economic Reform and the Case of Poland.** 26 p.
 Boris Brodsky **Dollarization and Monetary Policy in Russia.** 14 p.
- 7/97 Toivo Kuus **Estonia and EMU Prospect.** 24 p.
 Olga Luštšik **The Anatomy of the Tallinn Stock Exchange.** 23 p.
 Riia Arukaevu **Estonian Money Market.** 20 p.

- 1/98 Iikka Korhonen **The Sustainability of Russian Fiscal Policy.** 8 p.
Tatiana Popova - Merja Tekoniemi **Challenges to Reforming Russia's Tax System.** 18 p.
Niina Pautola **Optimal Currency Areas, EMU and the Outlook for Eastern Europe.** 25 p.
- 2/98 Peter Westin **Comparative Advantage and Characteristics of Russia's Trade with the European Union.** 26 p.
Urszula Kosterna **On the Road to the European Union - Some Remarks on Budgetary Performance in Transition Economies.** 31 p.
- 3/98 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys vuonna 1997.** 11 s.
Merja Tekoniemi **Keskuksen ja alueiden välisten suhteiden kehitys Venäjällä 1992-1997.** 10 s.
Niina Pautola **Baltian talouskatsaus 1997.** 11 s.
Merja Tekoniemi **Katsaus Suomen kauppaan IVY-maiden ja Baltian maiden kanssa 1990-1997.** 11 s.
Tom Nordman **Kiinan talouden tila ja ongelmat.** 11 s.
Merja Tekoniemi **Ukrainan talouskatsaus 1997.** 10 s.
Iikka Korhonen **Keski- ja Itä-Euroopan talouskehitys 1997.** 12 s.
- 4/98 Kustaa Äimä **Central Bank Independence in the Baltic Policy.** 30 p.
Iikka Korhonen – Hanna Pesonen **The Short and Variable Lags of Russian Monetary Policy.** 11p.
Hanna Pesonen **Assessing Causal Linkages between the Emerging Stock Markets of Asia and Russia.** 10 p.
- 5/98 Laura Solanko **Issues in Intergovernmental Fiscal Relations – Possible Lessons for Economies in Transition.** 19 p.
Iikka Korhonen **Preliminary Tests on Price Formation and Weak-form Efficiency in Baltic Stock Exchanges.** 7 p.
Iikka Korhonen **A Vector Error Correction Model for Prices, Money, Output, and Interest Rate in Russia.** 12 p.
Tom Nordman **Will China catch the Asian Flu?** 14 p.
- 6/98 Saga Holmberg **Recent Reforms in Information Disclosure and Shareholders' Rights in Russia.** 17 p.
Vladimir R. Evstigneev **Estimating the Opening-Up Shock: an Optimal Portfolio Approach to Would-Be Integration of the C.I.S. Financial Markets.** 39 p.
Laura Solanko – Merja Tekoniemi **Novgorod and Pskov – Examples of How Economic Policy Can Influence Economic Development.** 14 p.
Ülle Lõhmus - Dimitri G. Demekas **An Index of Coincident Economic Indicators for Estonia.** 12p.
- 7/98 Tatyana Popova **Financial-Industrial Groups (FIGs) and Their Roles in the Russian Economy.** 24p.
Mikhail Dmitriyev – Mikhail Matovnikov – Leonid Mikhailov – Lyudmila Sycheva **Russian Stabilization Policy and the Banking Sector, as Reflected in the Portfolios of Moscow Banks in 1995–97.** 29 p.
- 1/99 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys vuonna 1998.** 10 s.
Iikka Korhonen – Seija Lainela **Baltian maat vuonna 1998.** 10 s.
Tom Nordman **Kiinan talouden tila ja näkymät.** 13 s.
Pekka Sutela **Ukrainan talouskatsaus 1998.** 14 s.
Iikka Korhonen **Keski- ja Itä-Euroopan talouskehitys vuonna 1998.** 10 s.